

10

สถานการณ์สำคัญ ในรอบปี 2547

จีเอ็มโอ

เดือนกรกฎาคม 2547 เกิดข่าวเรื่องมะละกอสายพันธุ์ตัดแต่งยีนส์ในห้องปฏิบัติการสถานีทดลองพืชสวน สำนักวิจัยพัฒนาเกษตรเขตที่ 3 จังหวัดขอนแก่น กระจายเข้าถึงไร่เกษตรกรและสู่ท้องตลาด ทำให้เกิดกระแสเรียกร้องให้กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ออกมายอมรับความจริงและทำลายต้นมะละกออย่างเร่งด่วน ก่อนที่จะกระจายออกนอกพื้นที่เป็นวงกว้าง แต่กว่าผลพิสูจน์จะออกมาและรัฐบาลยอมรับว่า มีการแพร่กระจายมะละกอจีเอ็มโอในไร่นาจริงก็ล่วงเข้าเดือนกันยายน ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรผู้ปลูกมะละกอ เมื่อพบว่ามะละกอจีเอ็มโอเข้าสู่ท้องตลาดโดยแยกไม่ออก ผู้บริโภคไม่กล้ารับประทาน แม่ค้าส้มตำขายส้มตำได้น้อยลง ลามไปถึงตลาดต่างประเทศเมื่อสหภาพยุโรป (อียู) ระงับการนำเข้าผลไม้กระป๋องพวกฟรุ๊ตสลัด หลังจากรัฐบาลมีท่าทีจะพิจารณาอนุญาตให้ทดลองปลูกในระดับไร่นาและให้นำพืชและสัตว์จีเอ็มโอจากต่างประเทศเข้ามาในไทยได้ เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2547 ซึ่งขัดกับมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 เมษายน 2544 ที่ห้ามการปลูกทดลองพืชจีเอ็มโอในไร่นาและยังไม่มีการวิจัยหรือสถาบันได้รับรองความปลอดภัยของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม จึงเกิดกระแสต่อต้านจากภาคประชาชนทุกระดับ หลังจากนั้น 10 วัน รัฐบาลจึงยอมถอนการพิจารณาการทดลองปลูกพืชจีเอ็มโอในระดับไร่นาออกจากที่ประชุมคณะรัฐมนตรี ในวันที่ 31 สิงหาคม 2547

ปัญหาโครงการ 30 บาท ในปีที่ 3

เข้าสู่ปีที่ 3 โครงการ 30 บาทรักษาทุกโรคที่รัฐบาลตั้งใจให้คนไทยมีหลักประกันสุขภาพอย่างทั่วถึงทุกคน พบว่ายังไม่เป็นจริงและยังมีคนไทยกว่า 3 ล้านคนที่ยังไม่ได้บัตร โดยเฉพาะชนกลุ่มน้อยที่รอการรับรองสัญชาติไทยจำนวนหลายหมื่นที่เคยได้บัตรทองแล้วถูกยึดบัตรคืนตามการตีความของคณะกรรมการกฤษฎีกาที่ว่าโครงการนี้ครอบคลุมเฉพาะผู้มีสัญชาติไทยเท่านั้น นอกจากนี้ยังมีคนไทยเร่ร่อน หรือซื้อตกหล่นจากทะเบียนบ้านที่ยังคงไม่ได้รับบัตรทอง ปัญหาถัดมาคือเรื่องงบประมาณที่รัฐจัดสรรให้อย่างจำกัดก็ยังคงเป็นปัญหาต่อเนื่องมาถึงปี 2547 ส่งผลให้โรงพยาบาลประสบปัญหาค่าใช้จ่ายเกินงบสำหรับการยื่นคำร้องขอรับเงินช่วยเหลือเบื้องต้นที่เพิ่มขึ้นมากที่สุดคือ การคลอดบุตรซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดความเสียหายถึงขั้นเสียชีวิตหรือทุพพลภาพ รองลงมาคืออุบัติเหตุที่ทำให้สูญเสียอวัยวะหรือพิการ ส่วนการร้องเรียนเรื่องบริการพบว่าในปี 2546 มี 4,566 เรื่อง แต่ปี 2547 เพิ่มขึ้นเป็น 14,105 เรื่อง

ความอ้วน

มีรายงานวิจัยพบว่า 'โรคอ้วน' หรือ 'ภาวะโภชนาการเกิน' ในบ้านเราเพิ่มขึ้นในเด็กทุกกลุ่มอายุ สะท้อนว่าปัญหานี้มีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น และยังพบด้วยว่าภาวะแทรกซ้อน เบาหวาน ไขมันในเลือดสูง ความดันเลือดสูง ซึ่งแต่ก่อนเคยเกิดในวัยผู้ใหญ่ แต่ปัจจุบันพบในเด็กไทยเพิ่มขึ้น เพราะเด็กไทยขณะนี้อั้วบว้วนธรรมการกินอย่างขาดัดวันตกเต็มตัวแล้ว นอกจาก 'โรคอ้วน' นำหนักเกินที่มักเกิดขึ้นในเด็กแล้ว 'ความกลัวอ้วน' กลับกลายเป็นเรื่องที่หนุ่มสาวสมัยใหม่กังวลต่อบุคลิกภาพเกินไป วัยรุ่นจำนวนมากหันไปพึ่ง 'การลดน้ำหนัก' ตามสถานออกกำลังกายหรือสถานเสริมความงาม หรือที่เห็นผลเร็วกว่านั้น ก็หันไปพึ่งบรรดาผลิตภัณฑ์สลายไขมัน ทั้งกินทั้งทา ตามการโฆษณาชวนเชื่อสารพัดวิธีลดอ้วน

คดีชื้อตไข...ขงลิ้ม

คดีที่ตั้งสร้างความอื้อฉาวต่อวงการตำรวจในปี 2547 คือคดี 'ชื้อตไข' เกิดขึ้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เจ้าหน้าที่ตำรวจหลายคนรวมล้อมผู้ต้องหาหนุ่มชื้อตไขวัยราวทรัพย์ และใช้กระแสนไฟฟ้าแรงสูงชื้อตตามร่างกายลามไปจนถึงอวัยวะเพศจนไหม้เกรียม เพื่อบีบบังคับสารภาพ ส่วนคดีตั้ง 'ขงลิ้ม' เกิดที่สถานีตำรวจนครบาลลุมพินี คดีขงลิ้มมีภรรยาแม่ลูกอ่อนผู้ต้องหาคดีลักทรัพย์นานเกือบ 3 เดือน เกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ทั้งสองคดีสร้างความตระหนกตกใจให้เกิดขึ้นกับสังคม เพราะ 'ผู้ต้องหา' ที่ยังไม่มีการบวกรการพิสูจน์ว่าเป็นผู้กระทำผิด ถูกตัดสินพิพากษาโดย 'ศาลเตี้ย' ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพราะ 2 คดีนี้อยู่ในความสนใจของประชาชน เจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งสองโรงพักจึงต้องถูกตั้งกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง เพื่อลงโทษตามวินัยหรือรอดำเนินคดีทางอาญาโดยกรณีขงลิ้ม ตำรวจผู้เป็นเจ้าของคดีถูกออกจากราชการไว้ก่อนรวมทั้งยังถูกดำเนินคดีด้วย ขณะที่ทางสภานายความก็ได้ยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือสามีภรรยาในด้านคดี ส่วนทางกรมคุ้มครองสิทธิเสรีภาพกระทรวงยุติธรรม ได้นำสามีภรรยามาอยู่ภายใต้การดูแลของกฎหมายคุ้มครองพยานตามคดีอาญาซึ่งถือเป็นรายแรกในประเทศไทย ในกรณีของ 'ชื้อตไข' ญาติของหนุ่มชื้อตไขได้เข้าแจ้งความจนมีการสืบสวนสอบสวนพร้อมกับการชื้อตไขยืนยันจนสามารถดำเนินคดีกับตำรวจ 20 กว่านายในที่สุด

สิ่งแปลกปลอมในอาหาร

พบ 'นิ้วมือคนในแฮม' เป็นข่าวดังช่วงปลายปี 2547 จากการรายงานของผู้บริโภคที่ซื้อแฮมไปจากร้านสะดวกซื้อแห่งหนึ่ง ตอนแรกเจ้าของโรงงานปฏิเสธอ้างว่าอาจเป็นการกลั่นแกล้ง แต่หลังจากพิสูจน์ดีเอ็นเอเปรียบเทียบระหว่างเศษนิ้วในแฮมกับคนงานที่ประสบอุบัติเหตุพบว่าตรงกัน ทำให้โรงงานต้องปิดเลิกกิจการไปถัดมาไม่นานก็มีข่าวพบตะขาบในข้าวหลามตามด้วยปลิงควายในข้าวหลาม จนเกิดกระแสพบสิ่งแปลกปลอมในอาหารต่างๆ ทายอบบอกต่อกันมา ไม่ว่าจะพบในเมล็ดกัญชง หรือเมล็ดแตงโม เข็มฉีดยาในขวดน้ำปลา ฯลฯ ที่จริงแล้วรัฐบาลประกาศนโยบายอาหารปลอดภัยตั้งแต่ปี 2546 โดยกำหนดให้สถานที่ผลิตอาหารต้องผ่านเกณฑ์ปฏิบัติมาตรฐานจีเอ็มพี (GMP-Good Manufacturing Practices) หากเป็นอาหารปรุงจำหน่ายตามภัตตาคาร ร้านอาหารหรือรถเข็นข้างทางจะต้องสะอาดปลอดภัยตามเกณฑ์การตรวจสอบ เจ้าของร้านค้าในตลาดสดทุกแห่งจะต้องมีส่วนรับผิดชอบทำร้านค้าให้สะอาดปลอดภัย มีชุดตรวจไว้เตรียมพร้อมสำหรับตรวจสอบเสมอ แต่จำนวนโรงงานและร้านรวงมีจำนวนมากยากเกินกว่ากำลังการตรวจสอบคุณภาพอาหารของเจ้าหน้าที่รัฐ ดังนั้นผู้ผลิตจึงต้องมีบทบาทสำคัญที่สุดในการดูแลทุกชั้นตอนการผลิต ส่วนประชาชนในฐานะผู้บริโภคคือผู้ตัดสินว่าจะซื้อหรือไม่ซื้อจะบอกต่อกันเอง

ผลกระทบของอุตสาหกรรม ต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม

โรงงานอุตสาหกรรมหลายแห่งมักอ้างอยู่เสมอว่ามีระบบมาตรฐานการผลิต มีการควบคุมการปนเปื้อนสิ่งแวดล้อมระดับโลก แต่ในความเป็นจริงกลับพบว่าโรงงานอุตสาหกรรมหรือเหมืองแร่หลายแห่งได้ปล่อยน้ำเสีย คาร์บอนไดออกไซด์ สู่สิ่งแวดล้อมจนกระทั่งเกิดผลเสียหลายอย่างรุนแรง ในปี 2547 ชาวที่ชัดเจนในเรื่องนี้คือ ชาวบ้านอำเภอแม่สอด 8 หมู่บ้านในจังหวัดตากที่ใช้ลำห้วยแม่ดาวร่วมกันต้องได้รับผลกระทบจากสารแคดเมียมเกินมาตรฐานปนเปื้อนอยู่ในดิน ข้าวและกระเทียมถ้าสะสมในร่างกายมากเข้าพิษของ สารจะทำลายตับ ไต และระบบเลือด หรือเกิดโรค 'อิตา อิตา' จึงเรียกร้องให้รัฐบาลเข้ามาดูแล แก้ไข และให้โรงงานถลุงสังกะสีบริษัทผาแดง อินดัสทรีจำกัดรับผิดชอบปัญหาที่คล้ายคลึงกันนี้ เกิดขึ้นที่อื่นๆ อีกหลายแห่ง เช่น ปัญหาสารตะกั่วปนเปื้อนในร่างกายของชาวคลิตี้ล่าง อำเภอ ทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ที่เรือร่งมานาน เกือบ 10 ปี หรือปัญหาการแพร่กระจายของสารพัดสารเคมีในสวนส้มขนาดใหญ่ที่จังหวัด เชียงใหม่ปลายปี 2546 ต่อต้นปี 2547

ไทยเป็นเจ้าภาพการประชุมเอตส์โลก

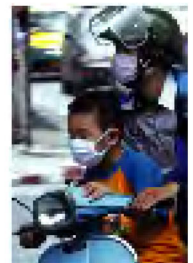
ในการประชุมนานาชาติเรื่องโรคเอตส์ครั้งที่ 15 เมื่อเดือนกรกฎาคม 2547 ที่ผ่านมามีผู้เข้าร่วมประชุมกว่า 20,000 คน และมีบุคคลสำคัญมาร่วมงานจำนวนมาก เช่น อดีตประธานาธิบดีเนลสัน แมนเดลา และนางโซเนีย คานธี ประเทศไทยได้รับการยกย่องจากเลขาธิการขององค์การสหประชาชาติ และสมาคมโรคเอตส์นานาชาติเกี่ยวกับความก้าวหน้าในการให้ยาดานไวรัส ซึ่งเป็นแบบอย่างของทั่วโลก รัฐบาลไทยได้ประกาศให้ทั่วโลกได้รู้ว่าจะสนับสนุนยาดานไวรัสให้กับผู้ป่วยตลอดไปจากเงินงบประมาณและเงินกองทุนโลกส่วนหนึ่งให้ทั่วถึงและเท่าเทียม ในการประชุมครั้งนี้นานาชาติได้หาแนวทางการร่วมมือแก้ไขปัญหามาโดยชยทางเลือกในการป้องกันโรคเอตส์ ที่เน้นแรงจูงใจให้ยับยั้งความต้องการทางเพศ การซื้อสตัยต่อคูครอง การใช้ถุงยางอนามัย และการพัฒนาการผลิตน้ำยาเคลือบช่องคลอด เพื่อลดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอตส์ ประเทศไทยเองได้ลงนามความร่วมมือกับ 6 ประเทศกำลังพัฒนา คือ ไนจีเรีย ยูเครน จีน รัสเซีย บราซิล และไทย โดยมีข้อสรุป 3 ประเด็นคือการพัฒนายาดานไวรัส วัคซีน และผลิตภัณฑ์ป้องกันการติดเชื้อโรคเอตส์ ในส่วนขององค์การพัฒนาเอกชนด้านเอตส์ก็ได้ออกมาเรียกร้องให้รัฐบาลรักษาคำมั่นสัญญาที่ได้ประกาศไว้ และระงับการเจรจาสิทธิบัตรยา ในข้อตกลงเขตการค้าเสรีกับสหรัฐอเมริกา

กระแสล้งชาเขียว

'ชาเขียว' เครื่องดื่มของญี่ปุ่นกลายเป็นกระแสฮิตในคนไทยด้วยสรรพคุณมากมาย ทั้งลดความดัน ควบคุมไขมัน ป้องกันโรคหัวใจ และป้องกันไม่ให้ฟันผุ หลายสินค้าจึงนำชาเขียวเป็นตัวชูผลิตภัณฑ์ ตั้งแต่ขนมไปจนถึงเครื่องดื่มสำเร็จรูป ยาสีฟัน ครีมนวดผม ยาสระผมที่แปลกแหวกแนว คงไม่พ้นผ้าอนามัยด้วยคุณสมบัติลดกลิ่นไม่พึงประสงค์ รวมถึงตุ๊กตาหอนชาเขียวที่เป็นโลโก้ของสินค้าชนิดที่นักดื่มชาต้องมิได้ครอบครอง คงปฏิเสธไม่ได้ว่ากระแสล้งชาเขียวนี้ ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการโฆษณาและกลยุทธ์การตลาดเข้าถึงกลุ่มลูกค้าวัยรุ่นอย่างต่อเนื่อง ลองดูขบโฆษณาชาเขียวชนิดดื่มเพื่อสร้างความเด่นในท้องตลาด พบว่า ในปี 2547 ใช้งบประมาณสูงกว่าปีที่แล้วกว่า 200 ล้านบาท โดย ปี 2546 ใช้งบโฆษณา 226 ล้านบาท แต่ปี 2547 ใช้งบโฆษณาสูงถึง 410 ล้านบาท (เฉพาะเดือน ม.ค. - ต.ค.) ยังไม่ทราบแน่ชัดว่าชาเขียวบรรจุขวดพร้อมดื่ม ประยุกต์กลิ่น สีสรรหวาน ปะแล่มๆ จะมีสรรพคุณเท่าชาเขียวขงเองร่อนๆ หนึ่งถ้วยหรือไม่ แต่ที่แน่ๆ เราไม่ได้จ่ายเงินซื้อชาเขียวเพื่อสุขภาพที่ดีขึ้นอย่างเดียว แต่เราจ่ายเงินค่าโฆษณาของบรรดาบริษัทชาเขียวนั้นด้วย

อุบัติเหตุในเด็ก

ในรอบปี 2547 มีข่าวช้ๆเกี่ยวกับอุบัติเหตุในเด็ก นับตั้งแต่อุบัติเหตุเครื่องเล่นในโรงเรียนประถมศึกษา เด็กตกเป็นบาส หรือเสาชิงช้า ล้มทับเด็กจนเสียชีวิต เด็กถูกสุนัขหรือตัวเลวร้ายฆ่าจนต้องเย็บหลายเข็ม เด็กเล่นทำปิ่นลั่นไส้จนเสียชีวิต เด็กโหนสายไฟแรงสูงจนถูกไฟดูดตาย ผู้ใหญ่ถอยรถชนเด็กตาย ล่าสุดกับเหตุการณ์สะเทือนขวัญ เด็กชายวัย 2 ขวบตกหม้อข้าวต้มจนเสียชีวิตที่จังหวัดยโสธร แต่จากรายงานของศูนย์วิจัยเพื่อสร้างเสริมความปลอดภัยและป้องกันการบาดเจ็บในเด็ก โรงพยาบาลรามาธิบดีระบุว่าจากการศึกษาการตายของเด็กไทยอายุ 1 - 14 ปีในช่วงเวลา 4 ปี ตั้งแต่ปี 2542 - 2545 พบว่าเด็กไทยเสียชีวิตจากอุบัติเหตุและการบาดเจ็บ จำนวน 13,140 ราย เฉลี่ยปีละ 3,352 ราย แต่ 'การจมน้ำ' เป็นสาเหตุการเสียชีวิตอันดับหนึ่งของเด็กไทย โดยตายทั้งสิ้น 6,301 ราย เฉลี่ยปีละ 1,575 ราย นอกจากนี้ยังมีสาเหตุการตายจากการบาดเจ็บอื่นอีก คือ ไฟฟ้าดูด ขาดอากาศหายใจ ไฟคลอก น้ำร้อนลวก ตกจากที่สูง สัตว์กัดและอื่นๆ

การค้ามนุษย์ในประเทศไทย

ปัญหาการค้ามนุษย์ในประเทศไทยนับวันรุนแรงมากขึ้น ในสายตาชาวโลกมองว่า ไทยเป็นแหล่งค้ามนุษย์รายใหญ่ คือเป็นทั้งประเทศต้นทางที่ส่งผู้ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ไปต่างประเทศ เป็นประเทศปลายทางที่รับเหยื่อโดยเฉพาะจากประเทศเพื่อนบ้าน และเป็นประเทศทางผ่านของการขนส่งชาวจีนไปสหรัฐอเมริกา และยุโรป ออสเตรเลีย ทั้งหมดนี้มีส่วนวิจัยยืนยันชัดเจนไม่ว่าจะเป็นการค้ามนุษย์เข้าสู่ธุรกิจการค้าประเวณี เข้าสู่การค้าแรงงานที่ขูดรีด หรือเข้าสู่กระบวนการแก๊งขบวนการ ปัญหาที่ต้องจับตามองซึ่งเกิดขึ้นในปี 2547 คือการลักเด็กแรกคลอดจากโรงพยาบาล โดยไม่สามารถสืบเสาะร่องรอยการหายได้ แก๊งลักเด็กทำได้แบบเนียนสร้างความวิตกให้กับโรงพยาบาลต้องเร่งมาตรการทางป้องกัน ซึ่งก่อนหน้านี้ก็มีข่าวว่ามีการล่อลวงเด็กกำพร้า ที่พ่อแม่เสียชีวิตจาก 'คลื่นสึนามิ' ส่งออกไปยังต่างประเทศ